

SPIS RZECZY

Wstęp | 5

I. FUNDAMENTY DLA ŻYCIA

Kazania | 25

Kazania świętokrzyskie | 25

Kazanie 5. Na święto Trzech króli | 25

Kazania gnieźnieńskie | 26

Kazanie 6. O świętym Bartłomieju | 26

Kazanie wierszowane. Pieśni Sandomierzanina | 27

Przekłady z Biblii | 32

Psałterz floriański | 32

Psalm 102 | 32

Psalm 136 | 32

Psałterz puławski | 33

Psalm 8 | 33

Biblia królowej Zofii | 33

Exodus XII | 33

Modlitwy | 35

Książeczka Nawojki | 35

Dekalogi | 35

Dekalog z ok. 1420 | 35

Dekalog z połowy XV w. | 36

Inny dekalog z połowy XV w. | 36

Dekalog z końca XV w. | 37

Bogurodzica | 39

Pieśni roku kościelnego | 41

Pieśni adwentowe i na Boże Narodzenie | 41

Zdrow bądź, Krolu anielski | 41

Zstał[a]ć się rzecz wielmi dziwna | 41

Rotuła kołędowa | 42

Panna Pana porodziła | 42

Nuż wy bielscy panowie | 42

Zstała się nam nowina | 42

Mesjasz, wierny Chrystus nasz | 42

Maryja, Panno czysta | 42

Jezu Chryste, nasza radość | 43

Chrystus się nam narodził | 43

Ładysław z Gielniowa: Augustus kiedy krolo-
wał | 44

Pieśń na Niedzielę Palmową. Chwała, sława, wszelka
cześć | 46

Pieśni pasyjne | 46

Jezus Chrystus, Bog człowiek | 46

O, Krzyżu naświętszy, bądź pozdrowion | 47

Ładysław z Gielniowa: Żołtaz Jezusow | 47

O, wszego świata wsztek lud | 49

Pieśni wielkanocne | 50

Chrystus zmartwychwstał je | 50

Bog Wszemogący | 50

Wesoły nam dzień | 50

Z śmierci wstał ninie Chrystus Pan | 50

Pieśń na zesłanie Ducha Świętego. Przydzi, Dusze Święty,
k nam | 51

Pieśni na Boże Ciało | 51

O, Ciało Boga żywego | 51

Witaj, miły Jezu Kryste | 52

Pieśni Maryjne

Jan Łódzia z Kęt: Wniebowzięcie Najświętszej Marii
Panny, przeł. E. Głębička | 52

Bądź wesoła, Panno czysta | 53

Maryja, czysta Dziewice | 54

Posłał przez anioły | 54

Radości wam powiem | 55

Mocne Boskie tajemności | 57

Ładysław z Gielniowa: Już się anieli wiesiela | 58

Świebodność Boga żywego | 60

II. DRAMAT ŚMIERCI W POEZJI

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią | 65

Skarga umierającego | 72

Oto usta już zamknięta | 74

Dusza z ciała wyleciała | 74

Proza o umarłych na tę notę jako *Dies illa* | 74

III. ŚWIĘCI W HAGIOGRAFII I LITURGII

Brunon z Kwerfurtu: Żywoć świętego Wojciecha (fragmenty), przeł. K. Abgarowicz | 79

Sekwencja o świętym Wojciechu, przeł. E. Głębička | 83

Brunon z Kwerfurtu: Żywoć pięciu braci męczenników (fragmenty), przeł. K. Abgarowicz | 85

Sekwencja o pięciu braciach męczennikach, przeł. E. Głębička | 87

Wincenty z Kielc: O życiu i cudach świętego Stanisława (wybór), przeł. J. Sękowski | 89

Wincenty z Kielc: Sekwencja o świętym Stanisławie, przeł. J. Gamska-Łempicka | 92

Hymn do świętego Stanisława, przeł. L. Staff | 93

Brat Stanisław: O życiu i cudach świętego Jacka (wybór), przeł. E. Głębička | 94

O życiu i cudach świętej Jadwigi (wybór), przeł. J. Sękowski | 98

Sekwencja o świętej Jadwidze, przeł. E. Głębička | 102

O życiu i cudach świętej Kingi (wybór), przeł. J. Sękowski | 104

Cuda błogosławionego Prędoty, przeł. M. Gładyszewicz | 109

IV. LEGENDA I EGZEMPLUM

Legenda o świętej Dorocie | 113

Pieśń o świętej Katarzynie | 115

Sekwencja o świętej Katarzynie, przeł. E. Głębička | 117

Legenda o świętym Aleksym | 118

Rozmyślanie przemyskie (wybór) | 122

Sprawa chędogo o męce Pana Chrystusowej (fragmenty) | 136

Historia trzech króli (fragmenty) | 138

Michał z Kleparza: Opowiadanie o opacie porwanym przez diabła, przeł. H. Kowalewicz | 141

Brat Seweryn: Koronka z kwiatków świętego Franciszka, przeł. H. Kowalewicz | 142

V. WERSZE KALENDARZOWE I PORADNIKI OBYCZAJÓW

Cizjojanus | 149

Wiersze o miesiącach, przeł. E. Głębička | 150

Frowinus z Krakowa: Antigameratus (fragmenty), przeł. J. Sękowski | 153

Ślota: O zachowaniu się przy stole | 157

VI. CHOROGRAFIA I TEKSTY SZKOLNE

Brata Jana de Plano Carpino i Benedykta Polaka podróż do Tartary, przeł. M. Wiszniewski | 161

Mikołaj z Polski: Antipokras (wybór), przeł. Z. Kubiak | 169

Formularz Jerzego (wybór), przeł. J. Ciechanowicz | 173

Jakub Parkosz: Obiecado | 180

Marek z Opatowca: Traktat o układaniu wierszy (fragmenty), przeł. Z. Kubiak | 181

Jan z Ludziska: Mowa na przyjęcie Kazimierza Jagiellończyka, przeł. B. Nadolski | 183

Jan Ostroróg: Mowa wobec papieża Pawła II, przeł. B. Nadolski | 185

Jan Ursyn z Krakowa: O sposobie pisania listów (wybór), przeł. L. Winniczuk | 187

Poczet królów polskich, przeł. E. Głębička | 194

VII. UTWORY OKOLICZNOŚCIOWE

Epigramy | 199

O ustanowieniu biskupstwa we Wrocławiu, przeł. J. Sękowski | 199

Epigram ołbiński, przeł. E. Głębička | 199

Epigram strzelnieski, przeł. J. Sękowski | 199

Epigram Włostowiców, przeł. J. Sękowski | 199

Epigram koprzywnicki, przeł. J. Sękowski | 199

Inskrypcja konińska, przeł. E. Głębička | 200

O mszach świętej Jadwigi, przeł. J. Sękowski | 200

O spaleniu Krakowa, przeł. J. Sękowski | 200

O zabiciu króla Czech, przeł. J. Sękowski | 200

Do czytelnika, przeł. J. Sękowski | 200

O napadzie Brandenburczyków na Poznań, przeł. J. Sękowski | 201

O napadzie Litwinów, przeł. J. Sękowski	201
O wygnaniu księży, przeł. J. Sękowski	201
O drożyznie i tanioci w Wroclawiu, przeł. J. Sękowski	201
O łanie frankońskim, przeł. E. Głębicka	201
O założeniu Starego Torunia, przeł. J. Sękowski	202
O spaleniu Husa, przeł. J. Sękowski	202
Na Mazowszan, przeł. J. Sękowski	202
Pochwała Polski, przeł. J. Sękowski	202
O szanowaniu ksiąg, przeł. B. Kürbisówna	202
Rymy i pieśni historyczne	203
O świętopietrze, przeł. E. Głębicka	203
Wiersze lubiańskie, przeł. J. Sękowski	203
O bitwie pod Płowcami, przeł. J. Sękowski	204
O tejże bitwie, przeł. J. Sękowski	204
O bitwie pod Grunwaldem, przeł. J. Sękowski	205
O tejże bitwie, przeł. J. Sękowski	205
O wojnie z Krzyżakami, przeł. J. Sękowski	206
Pieśń o wielgiem pobiciu, przeł. E. Głębicka	206
Pieśń o bitwie pod Warną, przeł. Z. Kubiak	207
Skarga króla Włodzisława, przeł. Z. Kubiak	211
O spustoszeniu Sambora, przeł. E. Głębicka	213
O wójcie krakowskim Albercie, przeł. Z. Kubiak	214
Wiersz o zabiciu Andrzeja Tęczyńskiego	215
Księga henrykowska, przeł. R. Grodecki	217

VIII. EPITAFIA I UTWORY KOMMEMORACYJNE

Napis na grobie Bolesława Chrobrego, przeł. J. Birkenmajer	227
Tren żałobny na śmierć Bolesława Chrobrego, przeł. J. Birkenmajer	227
Epitafium Piotra Włostowica, przeł. J. Sękowski	228
Epitafium Jaksy z Miechowa, przeł. J. Sękowski	228
Wincenty Kadłubek: Epicedium arcybiskupa Piotra, przeł. K. Abgarowicz i B. Kürbisówna	229
Epitafium Bolesława Wysokiego, przeł. J. Sękowski	229
Epitafium Świętopełka, przeł. J. Sękowski	230
Drugie, przeł. J. Sękowski	230
Epitafium Henryka Prawego, przeł. J. Sękowski	231
Epitafium Leszka Czarnego, przeł. J. Sękowski	231
Epitafium biskupa wrocławskiego Przecława, przeł. J. Sękowski	231
Epitafium Mikołaja z Koźmina, przeł. J. Sękowski	232
Epitafium Prędoty, przeł. J. Sękowski	232
Epitafium Ładysława z Gielniowa, przeł. J. Sękowski	232

Epitafium Jadwigi, przeł. K. Mecherzyński	233
Epitafium Władysława Jagiełły, przeł. K. Mecherzyński	234
Adam Świnka: Nagrobek Zawiszy Czarnemu, przeł. K. Mecherzyński	235
Tren żałobny na cześć Andrzeja Odrowąza, przeł. W. Barabasz	237
Mikołaj Kotwicz: Napis na sarkofagu Zbigniewa z Oleśnicy (Młodsze), przeł. J. Sękowski	239
Jan Sommerfelt: Epitafium dla Kallimacha, przeł. K. Jeżewska	239
Konrad Celtis: Epitafium Filipa Kallimacha, przeł. K. Jeżewska	240
Tragedia Piotra Włostowica, przeł. Z. Kubiak	240
Kronika opowiadająca dzieje Piotrowe, przeł. A. Mosbach	253

IX. LAUDACJA I SATYRA

O marnościach dworu i jaką drogą idą dworzanie, przeł. J. Sękowski	269
Mistrz Olochoch: O występkach, które się panoszą na świecie, przeł. J. Sękowski	270
Satyra na księży	272
Satyra na leniwych chłopów	272
Stanisław Ciołek: Satyra na małżeństwo Władysława, Jagiełły z Elżbietą Granowską, przeł. J. Sękowski	272
Stanisław Ciołek: Na narodziny królewicza Władysława	277
Stanisław Ciołek: Pochwała Krakowa, przeł. T. Sinko	277
O Spytku z Melsztyna, przeł. E. Głębicka	278
Jędrzej Gałka: Pieśń o Wiklefie	279
Wiersz o Bruchrinku, przeł. J. Sękowski	280
Konrad Celtis: O Husie, to znaczy geśi, przeł. K. Jeżewska	280
Konrad Celtis: O obyczajach Sarmatów, przeł. K. Jeżewska	281
Konrad Celtis: O poście Sarmatów, przeł. K. Jeżewska	281
Konrad Celtis: O Krakowie, przeł. K. Jeżewska	281
Konrad Celtis: Do Akademii Krakowskiej gdy chciał przemówić, przeł. K. Jeżewska	281
Satyra komiczna, przeł. Z. Kubiak	282

X. UTWORY DRAMATYZOWANE

Wincenty Kadłubek: Dialog o śmierci Kazimierza Sprawiedliwego, przeł. K. Abgarowicz i B. Kürbisówna	287
Procesja na Niedzielę Palmową, przeł. S. Dąbrowska	290

Nawiedzenie Grobu, przeł. S. Dąbrowska	294
Lament świętokrzyski	294
Nędzne by to serce było	295
Skarga umierającego	296
Dialog o Zbigniewie Oleśnickim, przeł. J. Sękowski	299

XI. EROTYKI I LISTY MIŁOSNE

Cantilena vulgaris	313
Ułamki erotyków	313
List miłosny z Szamotuł	313
Wierszowany list miłosny	314
Cantilena inhonesta	315
Przesłanie miłosne	316
Filip Kallimach: Do Fannii Świętochy, przeł. K. Jeżewska	316
Filip Kallimach: Do Jacynta Wawrzyńca, przeł. K. Jeżewska	318
Filip Kallimach: Do Muz, przeł. K. Jeżewska	319
Konrad Celtis: Do Hasiliny o burzy, przeł. K. Jeżewska	320
Konrad Celtis: Do Hasiliny wiersz heroiczny, przeł. K. Jeżewska	322
Konrad Celtis: Do Wisły, opisując jej początek i ujście, przeł. K. Jeżewska	324
Konrad Celtis: Erotyk o nocy i pocałunkach Hasiliny, przeł. K. Jeżewska	325
List Hasiliny do Konrada Celtisa, przeł. A. Jelicz	326
List miłosny z Krakowa, przeł. R. Ganszyniec	327

XII. W KRĘGACH SCHOLARÓW, INTELEKTUALISTÓW I POETÓW

Wiersze żakowskie	331
Po łacinie o stanie scholarów, przeł. Z. Kubiak	331

Krótkie królowanie, przeł. Z. Kubiak	332
Na toż, przeł. Z. Kubiak	332
Rytmy o świętym Gawle, przeł. Z. Kubiak	333
List wielce uprzejmy do godnych mężów, przeł. Z. Kubiak	334
List żaków z prośbą o wsparcie, przeł. Z. Kubiak	335
Prośba żaków o wsparcie, przeł. Z. Kubiak	336
Wśród pierwszych humanistów	337
Grzegorz z Sanoka: Do Kallimacha, przeł. E. Głębicka	337
Filip Kallimach: Do Grzegorza z Sanoka, przeł. K. Jeżewska	337
Filip Kallimach: Do Nigrinusa, przeł. K. Jeżewska	338
Konrad Celtis: Do Filipa Kallimacha, przeł. K. Jeżewska	339
Konrad Celtis: O uczcie Miriki, przeł. K. Jeżewska	339
Konrad Celtis: Do Jerzego Morina na chwałę wymowy, przeł. K. Jeżewska	340
Konrad Celtis: Na Akademię, przeł. K. Jeżewska	342
Jan Sommerfelt: List do Konrada Celtisa, przeł. E. Głębicka	343
Napis nad drzwiami biblioteki, przeł. J. Sękowski	344

KOMENTARZ

Przypisy	347
Wykaz najważniejszych pozycji bibliograficznych	381
Spis ilustracji	383